

PERSPEKTYWY REWITALIZACJI MIĘDZYODRZA W SZCZECINIE PRZY ZASTOSOWANIU TYMCZASOWYCH INTERWENCJI PRZESTRZENNYCH

STRESZCZENIE

Głównym przedmiotem pracy jest analiza możliwości wykorzystania tymczasowych interwencji przestrzennych w procesie rewitalizacji przemysłowego obszaru Międzyodrza w Szczecinie. Punktem wyjścia dla postawionego tematu badań było założenie, że tymczasowe interwencje przestrzenne mogą stać się, podobnie jak w przypadku wielu miast europejskich i północnoamerykańskich, ważnym ogniwem rewitalizacji szczecińskiego Międzyodrza.

Jednocześnie przyjęto, że tymczasowe interwencje przestrzenne o określonych walorach funkcjonalnych i formalnych pozytywnie wpływają na przebieg i dynamikę procesów rewitalizacyjnych, stymulując aktywność społeczną i kulturotwórczą mieszkańców w środowisku zurbanizowanym.

Jako tło dla szczegółowych badań przeprowadzono analizy ogólne, dotyczące problematyki rewitalizacji współczesnych miast oraz głównych tendencji w zakresie tymczasowego wykorzystania przestrzeni publicznej w oparciu o przykłady instalacji artystycznych oraz architektonicznych. Przeprowadzone w tym zakresie studia literatury i źródeł informacji posiadały interdyscyplinarny charakter, z uwagi na ulokowanie przedmiotu badań na pograniczu architektury, sztuki współczesnej oraz nauk społecznych, ekonomicznych i politycznych.

W celu wskazania zasadności zastosowania wybranych strategii tymczasowych interwencji przestrzennych, w przypadku szczecińskiego Międzyodrza przeprowadzono badania nad dotychczasowym dorobkiem w procesie rewitalizacji wysp odrzańskich w okresie 25 lat (1990 – 2015). Powyższą analizę wykonano w oparciu o dostępne dokumenty źródłowe, przede wszystkim: plany miejscowe, Strategię Rozwoju Miasta, Lokalny Program Rewitalizacji oraz liczne opracowania studialne i projektowe dotyczące obszaru Międzyodrza. Równie istotną część badań stanowiła analiza zrealizowanych i planowanych inwestycji, zarówno po stronie samorządu lokalnego jak i kapitału prywatnego, oraz przykładów tymczasowego użytkowania przestrzeni, opartego o działania kulturotwórcze.

Na tej podstawie zdiagnozowano i opisano czynniki sprzyjające rewitalizacji oraz te, które stanowią w tym procesie barierę, tworząc analizę SWOT. Wśród wyzwań procesu rewitalizacji wyróżniono: kwestię dużej skali obszaru jaki podlega przekształceniom; kwestię czasochłonności realizacji planowanych zamierzeń inwestycyjnych; oraz kwestię konieczności utrwalania funkcji ogólnomiejskich na tym obszarze. Założono, że tymczasowe interwencje przestrzenne mogą stanowić istotne narzędzie we wzmacnianiu pozytywnych tendencji w procesie rewitalizacji oraz niwelowaniu tendencji negatywnych.

W tym celu przeanalizowano w pracy zbiór 23 przykładów obiektów tymczasowych, bądź czasowej adaptacji obiektów istniejących, który podzielono na trzy grupy. W pierwszej przedstawiono

możliwości rewitalizacji rozległych obszarów miejskich poprzez koncentrację w ich obrębie tymczasowych interwencji przestrzennych. W drugiej grupie, odnosząc się do kwestii czasochłonności procesów rewitalizacji i realizacji inwestycji wskazano przykłady obiektów tymczasowych, które stanowią zapowiedź, bądź reprezentację funkcji docelowej w przestrzeni miejskiej. W trzeciej grupie, odwołując się do kwestii utrwalania funkcji ogólnomiejskich na Międzyodrzu opisano przykłady tymczasowych obiektów, pełniących rolę kulturotwórczą i uspołeczniającą. Dla każdej z powyższych grup w podsumowaniu opracowano zbiór reprezentatywnych dla nich cech. Efektem finalnym było sformułowanie rekomendacji dla obszaru Międzyodrza w oparciu o przedstawione przykłady i sformułowane cechy strategii.

Opisane w pracy tymczasowe interwencje przestrzenne i analiza perspektyw zastosowania analogicznych rozwiązań w przypadku Międzyodrza pozwalają stwierdzić, że tymczasowość może stanowić ważne narzędzie w procesie dalszej transformacji tego obszaru. Wśród jednostkowych efektów, możliwych do osiągnięcia przy zastosowaniu tymczasowych interwencji przestrzennych w obszarze Międzyodrza należy wymienić: ograniczenie postępującej degradacji obszaru; zagospodarowanie i aktywizację przestrzeni w czasie bieżącym; utrzymanie i utrwalenie dotychczasowej działalności twórczej na obszarze; poszerzanie grup potencjalnych użytkowników przestrzeni; stworzenie platformy dyskusji o dalszym kierunku procesu rewitalizacji. W szerszej perspektywie, tymczasowe interwencje przestrzenne mogą stać się istotnym krokiem w udostępnieniu mieszkańcom Szczecina obszaru Międzyodrza w okresie krótkoterminowym, jeszcze przed jego finalnym zagospodarowaniem.

Szczecin, 31.05.2016 r.

Jakub Gołębiowski

